

5525

Рѣшѣнїе

Значенїе

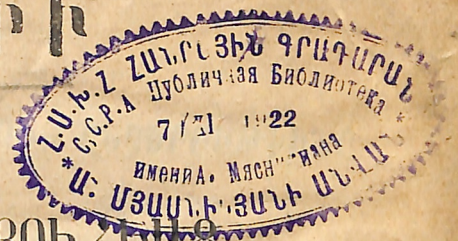
062

10-64

Рѣшѣнїе
1908

Q 37
X-32

պր. **ՀԱՁԻԻ**

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՒ ՀԵՍՑ

„ՄԵՂՈՒ“
ԵԶՐԱՏԱՆՔԻ ՏԱՆ ԸՆԿ.

1906 թուի նոյեմբերից մինչև 1907 թ. փերջը

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

062
P-64

ԹԻՖԼԻՍ
Տպարան «ԷՊՕԽԱ» Գանձակալա Վոդ.
1908

2010

17399

069 (31 39)
թ-64

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԾԱԳԵՑ «ՄԵՂՂԻ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

370
2136-2Ա

«Նրեփղ քրտինքով ուտես քո հացը»
Ս. Գիրք.
«Աշխատիր՝ ապրիր»
Ժող. առած.

Այսպէս էր որոշում աւանդական պատգամը մարդկութեան ճակատագիրը, բայց այսօր այդ պատգամն այլևս չէ արդարանում իրականութեան մէջ—կուշտ հաց ուտողը քրտինքի կաթիլ էլ չէ թափում, իսկ արին քրտինքի մէջ կորած աշխատաւորը միշտ կիսաքաղց է։ Աշխատանքի ճգնաժամը օրից օր զարգանալով տապալեց աւանդական պատգամը։

Սովի երկիւղ—անա մարդկութեան ամենազլխաւոր լծակը։ Սովի երկիւղը սովորեցրեց հնում ցանել, արածացնել և որսալ, նոյն սովի երկիւղը պատճառ դարձաւ արդիւնաբերութեամբ, արհեստներով և առևտրով պարագելուն։ Սովի երկիւղն է ստիպում վայրենուն ուտել իր զաւակներին կամ կնոջը։ Հին ժամանակ կռապաշտ մարդկութիւնը ամաններով կերակուր էր դնում ամեն օր թաղուած դիակների շուրջը, ինչպէս և ներկայումս դեռ պահպանում է հոգեհացի սովորութիւնը մեզ մօտ. ինչը զըրդեց մարդկութեանը կասկածել, թէ մեռած մարդիկ էլ ուտելու կարիք ունեն, եթէ ոչ նոյն սովի երկիւղը։

Ապահովուել սովից կամ հարստանալ—նպատակ դը-

9 15424

րեց իրեն մարդկութիւնը և ներկայումս դա է գլխաւոր իդէալը, թէ վայրենու և թէ ամենաքաղաքակիրթ մարդու համար:

Կարիքները միշտ միեւնոյն չեն մնում և բոլորի համար միատեսակ չեն. ինչ որ երէկ մեզ բաւականութիւն էր տալիս, այսօր քիչ է թւում, մարդկանց շրջահայեացքը լայնանում է, նա կատարելագործում է արդիւնաբերութիւնը, ծագկեցնում է գիտութիւնը և արհեստները, զարգացնում է մարդու կամքը և ուղղում է նորա բարքը. այժմ պարզ է, որ քաղաքակրթութիւնը հարստանալու իդէալից է ծնւում:

Հարստանալու ճանապարհը աշխատանքն էր և ահա մարդիկ սկսում են քրտինք թափել:

Երկրագնդիս վրայ տեղ չէք գտնիլ, ուր հարստանալու համար աշխատանք չը պահանջուէր: Ժրաշան մեղուների նման գործի կպան մարդիկ և աշխատանքի ասպարէզը սկզբում լայն էր բոլորի համար: Բայց աշխատում էին մարդիկ զատ-զատ միմեանցից՝ պակասում էր նրանց արդարութեան և հաւասարութեան սկզբունքները: Աշխատաւորների մէջ էլ կային ուժեղներ և թույլեր, կային և դիւմամբ վատ աշխատողներ՝ ծոյլեր, որոնք սկսեցին գողանալ ուրիշի քրտինքի արգիւնքը: Դարաւոր կռիւներն ու ընդհարումները, որոնցով լիքն է մարդկային պատմութիւնը, լրացրին և ստեղծեցին անհաւասարութիւն, ստրկութիւն և բռնակալութիւն: Հարուստ գասակարգը իր ձեռքերի մէջ հաւաքեց ամբողջ արդիւնաբերութիւնը, իսկ աղքատ գասակարգը սկսեց ծառայել հարուստներին: Բանաւորի վարձն էլ քանի գնում նուազում է, իսկ մեքենաների գիւտից յետոյ բանաւորների թիւն էլ կրճատւում է:

Աշխատանք փնտրողների թիւը քանի գնում շատանում է իսկ սովի երկիւղից բանաւորը համաձայնում է աւելի արժան աշխատել:

Ստուարանում է աղքատների դասակարգը: Ինչ հաշուով ապրողներին դուք կը պատահէք թէ Իտալիայի ջինջ երկնակամարի տակ և թէ Անգլիայի մառախլապատ կենտրոնում, թէ հասարակածի կիզիչ արևի տակ և թէ հիւսիսի սառնամանիքներում: Թափառում է այդ գասակարգը զանազան ձևերով և ապրում է ուրիշի հաշուով, թէ հարուստ ապարանքների պատերի տակ և թէ մեծ ճանապարհների վրայ:

Պոցա կարելի է երկու կարգի բաժանել՝ չարագործներ կամ աւազակներ և մուրացկաններ: Ինչպէս առաջինները, նոյնպէս և երկրորդները զեղեցիկ համեմատութիւններ են կազմում այն խղճալի միջատների հետ, որոնց մենք պարագիտներ ենք կոչում՝ ապրում են ուրիշ կենդանիների մարմնի վրայ և միայն ծանրութիւնն է հոգս են պատճառում: Կը լինեն առարկողներ՝ թէ խիտ է մեր համեմատութիւնը մուրացկանների վերաբերմամբ. ինչով է մեղաւոր անգործ բանաւորը, որ մուրացկանութեան ցուպն է ձեռք առնում, բայց նոյնքան մեղաւոր է և չարագործը կամ աւազակը, որին մենք սառնասիրտ կերպով աքսորում ենք կամ մահուան դատապարտում: Մուրացկանն իր ցնցոտիներով և մերկութեամբ նոյնն է անում ինչ որ աւազակը—մուրացկանութիւնն էլ մի արհեստ է, մի դիմակ, որով կարելի է առանց ոխակի խաղաղ կողոպտել:

Մուրացկանը ոչինչ չ'անելով հանդերձ, աւելի շատ է աշխատում, քան բանաւորը օրական 10—12 ժամ բանելով: Թէ չարագործները և թէ մուրացկանները միատեսակ չ'արիք են, որ պէտք է ենթարկուին միատեսակ պատժի:

Բայց չը պէտք է մոռանալ, որ մուրացկանութիւնը հարուստ գասակարգի միջոցով մի տեսակ պահանջ է դարձել ընդհանուր մարդկութեան համար: Մուրացկանների

զատահում ենք թէ հին, թէ միջին և թէ նոր դարերում և ամեն ժամանակ էլ մարդ բաւականութիւն է ըզգում նրանց օգնելով: Հոսովմէական դիցաբանութիւնը աղքատութիւնը համարում է աստուածների ժամանակակից մի երևոյթ: Պղատոնը թողել է մեզ հետեւալ բանաստեղծական աւանդութիւնը աղքատութեան ծագման մասին:

Աստուածների աստուած Իւպիտերը կամեցաւ արժանաւայել կերպով տօնել իր դստեր—գեղեցկութեան աստուածուհիու—Վեներայի ծնունդը և Ոլիմպոսի գազաթիին մեծ խնձոյք պատրաստուեց, ուր հրաւիրուած էին բոլոր աստուածներն ու աստուածուհիք: Մէկը միայն չէր մասնակցում խնձոյքին՝ աղքատութեան աստուածուհին, խեղճ, տխրադէմ, յոգնած, գլխաւոր կանգնած էր նա Ոլիմպոսի տաճարի դրանը և համբերութեամբ սպառում էր ձոխ սեղանի փշրանքները: Այդ ժամանակ դուրս է գալիս տաճարից առատութեան աստուածն—Պարոս լաւ կշտացած խնձոյքից: Հաստամարմին Պարոսի աչքովն ընկաւ աղքատութեան աստուածուհին. նորան դուր եկաւ վերջինիս գեղեցիկ դէմքը, և իր մօտ կանչեց նրան: Ծանօթացաւ հետը, փաղաքեց և երկուսի մէջ կապ հաստատուեցաւ. շուտով նոքա մի գաւակ ունեցան այնպէս ամրակապմինչպէս հայրն էր և այնպէս մերկ ու աղքատ, որպէս մայրը: Սա էլ որդի ունեցաւ և առաջ եկան աղքատները երկրագնդիս վրայ:

Այս գողտրիկ, բանաստեղծական դիցաբանութեան տակ խորը միտք է թաղնուած՝ մուրացկանութիւնը պայման դրեց բարեգործութեան հետ և առաջ եկան աղքատները: Նոյնն ենք տեսնում և այսօր, աղքատը շարժում է հարստի դուր, հարուստը բաւականութիւն է զգում նորան մի քանի կօպէկ տալով և աղքատութիւնն օրէցօր աճում է:

Այսպիսով, կը նշանակէ, որ մուրացկանութիւնը կեղծ

պահանջ է մարդկութեան զթատութեան և մուրացկաններին մատուցած բարեգործական օգնութիւնը ծառայում է իբրեւ իւր կրակի վրայ:

Իսկական բարեգործութիւնը կայանում է աղքատութիւնը արմատախիլ անելու մէջ: Բժշկութիւնը նորա համար չէ, որ միայն հիւանդներին բժշկէ, այլ որ առողջութիւնը պահպանելու և հիւանդութեան առաջն առնելու օրէնքները սովորեցնէ:

Վատ չէր լինիլ մուրացկաններին ազնիւ աշխատանքի ճանապարհը դարձնել, բայց այդ մեծ մասամբ չէ յաջողում. աւելի հեշտ է աշխատանքի շուկայից դուրս մընացածներին նորից գործի կանգնեցնել և թոյլ չը տալ նորան մուրացկանութեան դիմելու:

Վերջին երկու երեք տարուայ ծանր տնտեսական օրերում անգործների թիւը անցաւ չափ ու սահմանից: Ամենաազնիւ աշխատաւորները դատապարտուած էին չարագործութեան կամ մուրացկանութեան: Պէտք էր մի ոյժ, որ օգնէր նրանց յուսահատութեան բուպէին և քաջաբերէր նրանց, և ահա հիմնուեց «Մեղու» ընկերութիւնը, նպատակ դնելով մի համեստ ծառայութիւն մատուցանել այդ ասպարիզում:

Դեռ հայ-թուրքական ընդհարումների ծանր օրերին Թիֆլիսի հայունեաց թէև ոչ հարուստ, բայց ինտելիգենտ գասակարգի ներկայացուցիչների մի խումբ, համոզուած լինելով, որ գոյութիւն ունեցող բարեգործական ընկերութիւնները շնորհիւ հին, շաբլօնական «ուզորմութիւն» բաժանելու ուղղութեան, անգոր են մաքառել տնտեսական ճգնաժամի հսկայական ոյժի դէմ, մտածեցին մի գուտ դէմօկրատական ընկերութիւն հիմնել, որը կարողանար առանց մարդուս ինքնասիրութիւնը վիրաւորելու, աշխատանքի ազնիւ ճանապարհով միջոց տալ մեր նիւթապաշտ դարի չարաբաղդ գոհերին—յատկապէս թոյլ կանանց սեռից—ուրիշի հաշուով ապրելու փոխարէն, սեփական քրք-

տինքով վազտակելու օրական հացը։ Անհատական մի քանի փորձերից յետոյ պարզուեց, որ հայ կին-աշխատաւորը մի կողմից իր ամօթխածութեան, իսկ միւս կողմից ընդհանուր անտեսական ճգնաժամի շնորհիւ, ամենահարստահարուած, կեղեքուած և շահագործուած դասակարգն է։ Երեւակայեցէք ձեզ մի այրի կին 4—5 երեխաներով. նա զուրկ է ապրուստի որ և է միջոցից. նա բացի ընկալած կար կարելուց ուրիշ ոչինչ չի կարող անել, թէև ուրախութեամբ նա լուացք կանէր, որովհետև լուացարարը օրը 70—80 կոպէկ է ստանում. սակայն երեխաները... ուրեմն ստիպուած նա ընկալած կար պիտի կարէ։ Ո՛հ, այդ ընկալած կարը... Ահա ձեզ մի մութ, խոնավ բնակարան. պատուհանի առաջ հասած, մէջքը կորացած մի 30—35 տարեկան կին. դա ընկալած կար կարողն է. նա առանց գլուխը բարձրացնելու շտապով կարում է ձեռքով, առանց մեքենայի, մօտենում ես նրան և հարցնում.— Տիկին, ի՞նչ էք կարում.— Ընկալած կար, լինում է պատասխանը.— Ի՞նչ էք ստանում մի շապիկի համար.— Երկու և կէս կոպէկ.— օրէնք քանի՞ հատ կարող էք կարել.— Էհ, քանի՞ հատ. մինչև կէս զիշեր որ հասեմ, հագիւ 8 հատ կարեմ, գոնէ մեքենայ ունենայի... իսկ եթէ մեքենայով կարէ՞ք,— մեր հարեանի կինը կարում է դարձեալ մինչև կէս զիշեր 12 հատ։ Ուրեմն ձեռքով աշխատողը ստանում է օրը 20, իսկ մեքենայով աշխատողը օրը 30 կոպէկ և այդ կոպէկներն են նրանց ապրուստի միակ միջոցը։

Մտնում ես մի ուրիշ նոյնատեսակ բնակարան, յատուկի վրայ հասած, ամբողջ մարմնով կուցած մի ինչ որ բան է կարում պառաւ տանտիկինը։— Ի՞նչ ես կարում, մայրիկ,— ընկալած վերմակ.— Ի՞նչ ես ստանում մի վերմակի համար.— 7¹/₂ կոպէկ.— Քանի՞ հատ կարող ես կարել օրէնք. 3—4 հատ և պառաւը ցոյց է տալիս իր մաշուած, ձեղքոտուած մասները, որ առաջացել է փոշոտ

բամբակը մաքրելուց, կամ կեղտոտ թաղիքը քրքրելուց, որ պառաւստում են նախապէս վերմակի մէջ դնելու համար.— Մի հատիկ աղջիկս, աւելացնում է պառաւ կինը, թոքախտ ստացաւ այս անտանելի թոզից և մեռաւ։

Անցնում ես միւս բնակարանները։ Պատկերը նոյնն է, մի տեղ ամբողջ ընտանիքով փետուր են մաքրում, միւս տեղ կոնֆէտ են փաթաթում, սրա վարձը նոյնը, աշխատանքը՝ նոյն տաժանելի աշխատանքը։ Ամեն տեղ լուռ բողոք գէպի կեղեքիչը...

Օ՛հ, այդ կեղեքիչները...

Վերոյիշեալ կարողներից մէկը պատմում էր, որ մի վաճառական իրան շարունակ կար է տալիս և իւրաքանչիւր տարի պակասեցնում է կարելավարձը. օրինակ անցեալ տարի նա վճարում էր առաջ մի շապիկին 4 կ. տարուայ վերջին 6 շապիկը 18 կ. իսկ հիմայ մի շապիկը 2¹/₂ կոպէկ։

Ահա թէ որտեղ է անծայր թշուառութիւնը։

Այս թշուառների մէջ պէտք էր դարձեցնել դասակարգային շահերի գիտակցութիւնը, պէտք էր կազմակերպել նրանց, իսկ այդ նպատակին հասնելու համար ամենից առաջ պէտք էր ի մի ժողովել ցրուած ինտելիգենտ ուժերը, որը և տեղի ունեցաւ 1906 թուի ամառը։ Կանոնադրութեան նախագիծը յամենայն գէպս կազմուեց ըստ կարելոյն չափ լայն՝ ընկերութիւնը բացի «Աշխատանքի Տան» պահելուց պէտք է նպաստէր լուստաւորութեան տարածմանը չքաւոր կանանց մէջ։

Պէտք էր խնամել որբերին և այրիներին, դեղօրայք մատակարարել և այլն։ 1906 թուի օգոստոսի 24-ին կանոնադրութիւնը ստացաւ պաշտօնաւոր հաստատութիւնը, իսկ նոյն տարուայ նոյեմբերին պաշտօնապէս բացուեց Աշխատանքի Տունը «Մեղու» համեստ անուան տակ։

Եւ անա բոլորեց այդ ընկերութեան առաջին տարին. «Մեղուն»-ն չունէր յայտնի ինիցիատորներ, նա ժամա

նակի ծնունդ էր, և նրա բոլոր անդամներն էլ գործում էին համեստ, առանց աղմուկի և թմբուկների: Բոլորեց առաջին տարին, առատօրէն պսակուեցան ընկերութեան ջանքերը՝ «Մեղուն» նուաճեց հասարակութեան ուշադրութիւնն ու համակրութիւնը:

Ճիշտ է, «Մեղուն» էլ միւս ընկերութիւնների նման առայժմ գոյութիւն ունի հասարակութեան նիւթական օժանդակութեամբ, բայց ինչպէս ամեն նոր գործի սկիզբ, «Մեղուն» գրութիւնն էլ դժուար է: Հաւատարմութեամբ, որ մի քանի տարիներից յետոյ արդէն «Մեղուն» հասարակական օժանդակութեան կարիք չի ունենալ այլ ևս. ոչ միայն ինքը կը պահպանէ իր գոյութիւնը սեփական աշխատանքով, այլ և կը խնայէ հասարակութեան կարողութիւնը՝ հալածելով ձրիակերութիւնը և ընդարձակելով ազնիւ աշխատաւորների շարքերը «Աշխատանքի» դրօշակի տակ:

«ՄԵՂՈՒ» ԱՇԽՍՏԱՆՔԻ ՏԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՆԵՐԻՆԸ

1. Ընդհանուր կար եւ կար ու ձեռի արհեստանոց

Կին աշխատաւորները բաժանուում են երկու կարգի՝ առաջին գասակարգը—աշխատաւորների մեծամասնութիւնը—որ կարող է միայն հասարակ կար տնել, այն էլ բանուորի հագուստեղէն, իսկ երկրորդ գասակարգը՝ կարուձև սովորած օրիորդներ, որոնք ամօթխածութիւնից չեն գնում մագաղկները աշխատելու և իրանք էլ անկարող են սեփական արհեստանոց բանալ:

Առաջինների համար սկզբում ընկերութիւնը գնում էր կտորներ և մշակ գասակարգի համար շապիկներ էր կարել տալիս, վճարելով իւրաքանչիւր շապիկին 6 կոպ. կարելով: Բայց որովհետև ընկերութիւնը իր սուղ միջոցներով մինչև կարած շապիկների վճարելը նոր նիւ-

թեղէն աւանել չէր կարող, ստիպւած եղաւ վերցնել Ագելխանովի և միւսների կարերը, որ շատ էլ ձեռնառ չէր բանւոր գասակարգին: Ընկերութիւնն մտադէռ է մի քանի կապալներ վերցնել պետական հիմնարկութիւններից և Քաղ. Վարչութիւնից, որ միջոց կը տայ մեծ թուով աշխատաւորներին գործի կանգնեցնել:

Երկրորդ տեսակի աշխատաւորների համար ընկերութիւնը բացեց սեփական կար ու ձեռի արհեստանոց հմուտ վարպետու՜ու զեկավարութեան տակ, այդ արհեստանոցը բուական բարդ աշխատանքներ է յանձն առնում նոր տարագով: Արհեստանոցը տալիս է նկատելի արդիւնք և եթէ չը հաշուենք մի քանի սկզբի անյաջող կարերը, ընդհանրապէս գոհունակութիւն է տալիս պատուիրողներին:

2. Դ ա լ ո ռ ց .

Բացի վեոյիշեալ երկու տեսակ աշխատաւորներից ընկերութեան ուշադրութիւնը գրաւեց 13—17 տարեկան օրիորդների մի խումբ, որոնք ամենահասարակ կար տնելով չէին իմանում և տարիքը կորցնելու պատճառով ոչ մի ուսումնարան չէին մտած: Սրանց համար ընկերութիւնը ստիպւած էր դպրոց բանալ (բ. և գ. բաժանմունքներով) սրանց հետ ընդունելութիւն գտան և աշխատաւոր կանանց երեխաներն ևս, մեծ մասամբ որբեր: Դպրոցն անցեալ տարի 38 աշակերտուհի ունէր, բոլորն էլ արհեստաւոր և բանուոր գասակարգերից:

Ընկերութիւնը բացի ուսում տալուց (ծխ. դպրոցների ծրագրով) աշակերտուհիներին մասակարարում էր հին հագուստեղէն, իսկ տօներին կազմում էր հանդէսներ:

Առաջիկայ ուս. տարին ընկերութիւնն մտադիր է, եթէ միջոցները ներէն, աշակերտուհիներին տալ ամեն օր թէյ՝ հացով:

3. Կ ա զ մ ա տ ու ն.

Արհեստների բացակայությունը հայ կանանց մեջ չէր կարող չը գրավել ընկերությունն ուղարկությունը: Իբրև փորձ, դպրոցի աշակերտուհիները սկսեցին կազմարարություն արհեստը սովորել և ինչպես գրամական հաշուէկշից կարելի է տեսնել, կազմարարուհիները առաջին տարին և եթ մօտ 200 բուբու գործ կատարեցին:

«Մեղուն» կարող է պարծենալ իր այսպիսի արդիւնքով: Ափսոս միայն, որ կազմարարության մեքենաների թանկ արժէքը խանգարում է այս գործի յառաջադիմությունը:

4. Աշխատանքի բիւրօ

Բարձր գնահատելով հանդերձ այսպիսի բիւրօի կարելությունը, ընկերությունը միջոց չ'ունեցաւ պաշտօնապէս բանալ այն, բայց գործի նախագիծը վերջանալով վրա է արդէն և եթէ հանգամանքները յաջող լինեն, բիւրօն գոյություն կունենայ հետևեալ տարին:

Ստորև ներկայացնելով 1906—1907 տարեշրջանի հաշուէտությունը, «Մեղուն» հասարակության և մասնակի քննադատության է յանձնում իւր գործունէությունը, և ուրախ կը լինի լսել ձեռնհաս անձանց կարծիքներն ու հայեացքները իր գործունէության առթիւ: Օգտուելով առիթից ընկերություն մի անգամ ևս շնորհակալութիւն է յայտնում այն բոլոր հասարակութիւններին և մասնաւոր անձանց, որոնք իրանց նիւթական օժանդակութեամբ քաջալերեցին ընկերության համեստ ջանքերը:

Թիֆլիսի հայուհեաց «Մեղու» աշխատանքի տան
1906 թուի նոյեմբերից մինչև
ՄՈՒՏՔ

№№	Մ Ո Ւ Տ Ք Ի Ա Ղ Բ Ի Ի Ր Ն Ե Ր	Բուբ.	Կօպ.
1.	Անդամավճարներ 79 իսկական և 27 օժանդակ անդամներից.	502	—
2.	Նպաստ. և նուիրատուութիւններ՝ Քաղ. վարչութիւնից 150 ռ. Քաղ. վարկ՝ ընկ. 60 ռ. Միք. Միրզոյեանի ժառանգներից 150 ռ. Մն. Խունուցից 50 ռ. տ. Ս. Գասպարեանից 36 ռ. տ. Միլեանից 36 ռ. տ. Աֆրիկեանից—25 ռ. օր. Ն. Գիւլումեանից 15 ռ., նոյն օր. Գիւլումեանի միջոցով Արմաւիրում հանգանակած 279 ռ. տ. Մինասեանի միջոցով Ախալքալաքից 46 ռ., տ. Օրդուխանեանի միջոցով Ղաւրաքիլիսից—35 ռ.—զանազան անձերից 35 ռ. 56 կ. իսկ ընդամենը	917	56
3.	Ընկ. օգտին երրուած գրօսանքից, ներկայացր Ֆեւրից և Աւետիս մանգալուց.	1921	73
4.	«Մեղու» Աշխատանքի տանից՝ ա. Ձեռագործի արհեստան. 563—57 բ. Կազմարանից 172—25 գ. Դպրոցից 36—	771	82
5.	‰ ‰ խնայած գումարներից.	33	04
6.	Ընկերութեան համար աւելորդ սենեակներից տան վարձ	181	76
		4327	91

Ընկերութեան ընդհանուր ելիմտից հաշիւը
1908 թ. յունուարի 1-ը.

ԵԼՔ

№№	Ե Լ Ք Ի Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Մ Ն Ե Ր	Բուբ.	Կօպ.
1.	Տան վարձ.	442	50
2.	Ձեռագործի արհեստանոցի նիւթեղէնի.	100	—
3.	Աշխատանքի տան ընդհ. ծախքը՝ ա. Ձեռագործի արհեստանոցի վրայ . . . 372—30 բ. Դպրոցի վրայ . . . 58—40 գ. Կազմատան վրայ . . . 54—71	485	41
4.	Ռոճիկներ Աշխ. տան կառավարչուհուն, վարժուհիներին, վարպետուհուն և վարպետին, այլ և բանուորուհիներին և ծառային	1564	43
5.	Ինվէնտար ձեռք բերելուն.	300	—
6.	Ընդհանուր մանր ծախսեր.	97	10
7.	Դրաւական է տրուած «Ժողովարանին» գրօսանքի համար այդին վարձելու 1908 զարնանը	100	—
8.	Մտցրուած է պետական խնայողական գանձարանը № 39122 գրքոյկով	1129	04
9.	Առ 1-ն յունվ. 1908 թ. մնացորդ ընկ. կասսայում.	109	43
		4327	91

Թիֆլիսի հայուհեաց «Մեղու» աշխատանքի
1906 թ. նոյեմբերից մինչև
ԵԿԱՄՈՒՏ

№	Ե Կ Ա Մ Ո Ւ Տ Ի Ա Ղ Բ Ի Ի Ր Ն Ե Ր	Րուբ.	Կոպ.
1.	Անդամավճառներից	502	—
2.	Նպաստներից և նուիրատուութիւն- ներից	917	56
3.	Ներկայացումներից, զբօսանքից և այլն.	1921	73
4.	Օգուտ Աշխատանքի տանից . . .	286	41
5.	% խնայած գումարներից . . .	33	04
		3660	74

տան ընկերութեան օգտի և փաստի հաշիւը
1908 թ. յունվ. 1-ը.

ԾԱԽՔ

№	Ծ Ա խ Ք Ի Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ծ Ն Ե Ր	Րուբ.	Կոպ.
1.	Տան վարձ վճարուած է	260	74
2.	Ռոճիկների վրայ ծախսուած է . .	1564	43
3.	Մանր ծախք եղել է.	97	10
		1922	27
Առ 1 յունուարի 1908 թ. մաքուր արդիւնք մնացել է		1738	47
		3660	74

1004
15424

Թիֆլիսի հայուհեաց «Մեղու» աշխատանքի
առ 1 յունուարի

ԱՆՏԻ

№	Կ Ա Ր Ո Ղ Ո Ի Թ Ի Ի Ն	Բուք.	Կող.
1.	Խնայողական գանձարանում ընկերության անուան № 39122 դրբոյկով պահւում է	1129	04
2.	Առձեռն դրամ ընկ. կասսայում .	109	43
3.	Թիֆլիսի ժողովարանի աւագների մօտ կանխիկ վարձ 1908 թ. դարնան դրօսանքի համար	100	—
4.	Ընկերության շարժական կայքը .	300	—
5.	Ջեռագործի նիւթեղէնների մատուցող	100	—
Բալանս		1738	47

տանքի տան ընկերության բալանսը
1908 թուի.

ՊԱՍՍԻԻ

№	Պ Ա Ր Տ Ք	Բուք.	Կող.
1.	Ընկ. ֆօնդ կազմելու համար վարչության որոշմամբ յատկացրած է .	1000	—
2.	Ծախքի գումար մնում է	738	47
Բալանս		1738	47

Թիֆլիսի հայուհեաց «Մեղու» Աշխատանքի

1908 թվական

ՄԱՌՏԻ

№	Մ Ա Ռ Տ Ի Ա Ղ Բ Ի Ր Ն Ե Ր	Բուր.	Կող.
1.	Անդամավճաններից	500	—
2.	Նուիրատուութիւններից	700	—
3.	Ներկայացումներից, զբօսանքից, Աւետիս ման զաւուց և այլն.	1800	—
4.	Աշխատանքի տանից՝ ա. Չեռագործի ար- հեստանոցից . . . 600 բ. Կազմարանից. . . 100	700	—
5.	Կապալով վերցնելու աշխատանք- ներից	3500	—
		7200	—

տանքի տան ընկերութեան նախահաշիւը
համար.

ԵԼՔ

№	Ծ Ա Խ Ք Ի Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Ծ Ն Ե Ր	Բուր.	Կող.
1.	Բնակարանի վարձ	600	—
2.	Վառելիք, լուսավորութիւն, ար- հեստանոցի համար նիւթեղէններ և այլն մանր ծախքեր	520	—
3.	Ռոճիկներ՝ Աշխ. տան կառավարչ. 400 ր. Ժամանակ. օգնականին 100 ր. Դպրոցի վարժուհուն . 300 ր. Արհեստանոցի վարպե- տուհուն 400 ր. Կազմարար վարպետին 300 ր. Ծառային 180 ր.	1680	—
4.	Աշխատաւոր կանանց վարձատրու- թիւն	2400	—
5.	Ընկերութեան ֆօնդի օգտին	2000	—
		7200	—

Վ Ա Ր Զ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Կ Ա Զ Մ Ը

Նախագահ՝ տ. Ս. Մխնասեանց

Անդամներ՝ տ. Ս. Զաւարեան-Յակոբեան (գանձապահ)

տ. Հ. Թովիշեան (քարտուղար)

տ. Ս. Դաւթեան

տ. Ե. Աբրահամեան

տ. Ս. Քաջագնունի

օր. Ե. Մ. Մելքոնեան

տ. Դ. Օհանեան

օր. Մ. Կարա-Մուրզա

Ծանօթ. տ. Ս. Քաջագնունու քաղաքից տեղափոխվելու պատճառաւ հրաւիրուած է նրա տեղ փոխ անդամ. տ. Մ. Թեւեան և օր. Եղ. Մելիք-Մելքումեանցի հրաժարուելու պատճառաւ նրա տեղ հրաւիրուել է փոխ-անդամ տ. Զ. Եղիազարեանց:

Վ Ե Ր Ա Ս Տ Ո Ւ Գ Ի Զ Յ Ա Ն Զ Ն Ա Ժ Ո Ղ Ո Վ Ի Ա Ր Զ Ա Ն Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ն Ը

Քննութեան ենթարկելով «Մեղու» Աշխատանքի տան ընկերութեան գրամական հաշիւները 1906 թուին նոյեմբերից մինչև 1908 թուին յունուարի 1-ը հանձնաժողովս այդ հաշիւները գտաւ ճիշտ, ծախքերը փաստաթղթերով վաւերացրած և գրամական կարողութիւնը լրիւ և անվտանգ:

Յանձնաժողովս հարկաւոր է համարում խորհուրդ տալ «Մեղուի» վարչութեանը ընկերութեան ֆօնդի յատկացրած մի հազար բուբլին զետեղել Պետական սօկոսաբեր թղթերի մէջ՝ 4% բէնտայում կամ խաղարկութեան տօմսերում, ըստ իւր հայեցողութեան:

Վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամներ

Սօֆիա Մելիք-Շահնապարեան

Սօֆիա Թէրզիբաշեան

տ. Ախչարումեան

1908 թ. ապրիլ
Թիֆլիս.

1908 թ իտիտեան անդամների ցանկը և նրանց վճարած զուտարները

- Ա.
1. տ. Ափեան Աշխէն 5 ռ.
 2. տ. Արրահամեան Եղիսարէթ 4 ռ.
 3. տ. Արեշատեան Գոհար 4 ռ.
 4. տ. Աշխարումեան 3 ռ.
 5. տ. Ամիրզեան Սթենիկ 2 ռ.
 6. օր. Անտոնեան Կ. 3 ռ.
 7. օր. Արարատեան Մարիամ 3 ռ.
 8. օր. Արեշեան Գ. 3 ռ.
 9. օր. Աղայեան Ա. 3 ռ.
 10. տ. Ասովմեան 6 ռ.
- Բ.
11. տ. Բաստուրմաճեան Վարդ. 6 ռ.
 12. տ. Բաստուրմաճեան Մար. 3 ռ.
 13. տ. Բոյաճեան Արաքսիա 5 ռ.
 14. տ. Բունիաթեան Աննա 5 ռ.
- Գ.
15. տ. Գասպարեան Մարրա 12 ռ.
 16. տ. Գիւլումեան (Տէր-Մկրտչեան) Նուարդ 6 ռ.
- Դ.
17. տ. Դաւթեան Սոֆիա 8 ռ.
 18. տ. Դաւթեան Հորդանս 3 ռ.
 19. տ. Դիւանեան Փեփրոնէ 3 ռ.
- Ե.
20. տ. Եղիազարեան Շ. 5 ռ.
 21. տ. Երզնկեան 6 ռ.
 22. օր. Եղիազարեան 5 ռ.
 23. տ. Եղիազարեան 10 ռ.
- Զ.
24. տ. Զաւարեան-Յակովբեան Սոփիա 6 ռ.
- Զ.
25. տ. Զարգարեան Նունէ 20 ռ.
- Ը.
26. տ. Թամիրեան 3 ռ.
 27. տ. Թերզիրաշեան Սոֆիա 3 ռ.
 28. տ. Թաւրիզեան 3 ռ.
 29. տ. Թեկեան Մարիամ 6 ռ.
 30. տ. Թումայեան 3 ռ.
 31. տ. Թովչեան Հրանոյշ 6 ռ.
- Թ.
32. տ. Լիսիցեան Կատարինէ 3 ռ.
- Խ.
33. տ. Խաչատրեան Աննա 5 ռ.
 34. տ. Խաչատրեան Եղիսարէթ 5 ռ.
 35. տ. Խոճայէյնաթեան Ա. 3 ռ.
- Կ.
36. տ. Կաֆեան Սաթենիկ 3 ռ.
 37. տ. Կարա-Մուրզա Մարիամ 3 ռ.
 38. օր. Կարա-Մուրզա Մարիամ 3 ռ.
 39. տ. Կորդանեան 3 ռ.
- Հ.
40. տ. Հայրապետեան Օլգա 3 ռ.
- Մ.
41. Մարտիրոսեան Հայկանուշ 6 ռ.
 42. տ. Մարտիրոսեան Մար. 5 ռ.
 43. տ. Միլեան Մ. 12 ռ.
 44. տ. Մինասեան Սոֆիա 6 ռ.
 45. տ. Մուշեղեան Եղիսարէթ 9 ռ.
 46. տ. Մէլիք-Շահնազարեան Սոֆիա 3 ռ.
 47. տ. Մարգարեան Հովսէփի 3 ռ.
 48. օր. Միրզոյեան Աննա 3 ռ.
 49. օր. Մէլիք-Մելքունեան Եղ. 3 ռ.

- Ե.
50. տ. Յակովբեան Շուշանիկ 4 ռ.
 51. տ. Յարութիւնեան Երանուշի 3 ռ.
 52. տ. Յարութիւնեան Աննա 4 ռ. 50 կ.
 53. տ. Յովհաննիսեան Շուշան. 5 ռ.
 54. տ. Յովհաննիսեան Դիստի 3 ռ.
 55. տ. Յովհաննիսեան Օլգա 3 ռ.
 56. տ. Յովհաննիսեան Դարիա 3 ռ.
 57. օր. Յակովբեան Գ. 3 ռ.
- Ն.
58. տ. Նիկողայոսեան Շուշան. 3 ռ.
 59. տ. Նիկողայոսեան Վարս. 3 ռ.
 60. տ. Նալչազարեան Սաթենիկ 5 ռ.
- Շ.
61. տ. Շահապարտեան Վարդուհի 5 ռ.
 62. օր. Շահիկեան 2 ռ 25 կ.
 63. օր. Շահվէրդեան Աննա 3 ռ.
 64. տ. Շարբարչեան Եւա 4 ռ.
- Չ.
65. տ. Չիլինգարեան Գինովարէ 3 ռ.
- Ս.
66. օր. Սալիսեան Սաթենիկ 3 ռ.
 67. օր. Սարգսեան 5 ռ.
 68. օր. Սերիբաթիկեան Մար. 6 ռ.
 69. տ. Ստեփանեան Ֆլորա 2 ռ. 50 կ.
 70. տ. Ստեփանեան Ս. 3 ռ.
- Վ.
71. տ. Վարդանեան Ամալիա 12 ռ.
 72. Վարդանեան 3 ռ.
- Տ.
73. տ. Տէր-Սահակեան 6 ռ.
 74. տ. Տէր-Ստեփանեան Սոֆիա 3 ռ.
 75. տ. Տէր-Մինասեան Մարիամ 4 ռ.
- Ծ.
76. տ. Ծիցիկեան Նինա 3 ռ.
- Փ.
77. տ. Փաշազունի Սաթենիկ 12 ռ.
- Օ.
78. տ. Օհանեան Գայանէ 3 ռ.
 79. տ. Օրդուխանեան 10 ռ.

Օ Ժ Ա Ն Դ Ա Կ Ա Ն Դ Ա Մ Ն Ե Ր

80. պ. Աթունեան Գ. 5 ռ.
81. պ. Աստուածատրեան Բ. 3 ռ.
82. պ. Բաղդասարեան-Բուղդանեան Ա. 3 ռ.
83. պ. Գրիգորեան Ա. 5 ռ.
84. պ. Եղիան Հ. 5 ռ.
85. տ. Եղուբեան 4 ռ.
86. պ. Եղանեան Յ. 3 ռ.
87. պ. Զաքարեան Զ. 3 ռ.
88. պ. Իստամեան Ս. 5 ռ.
89. պ. Խարաղեան 5 ռ.
90. պ. Կարապետեան Գ. 5 ռ.
91. պ. Կիրակոսեան Գ. 5 ռ.
92. պ. Մարգարեան Մոս. 5 ռ.
93. պ. Մհերաբեան Գ. 3 ռ.
94. պ. Միրզոյեան Ս. 5 ռ.
95. պ. Միրիմանեան Խ. 3 ռ.
96. պ. Մուրադեան Ա. 5 ռ.
97. պ. Նարիմանեան Զ. 5 ռ.
98. պ. Շահումեան Յ. 5 ռ.
99. պ. Ջանաղեան Յակ. 5 ռ.
100. պ. Սարգսեան Կ. 10 ռ.
101. պ. Վարդանեան 3 Վ. ռ.
102. պ. Վլասեան Թ. 5 ռ.
103. պ. Տէր-Ասատուրեան 6 ռ.
104. պ. Տէր-Յարութիւնեան 5 ռ.
105. պ. Փանեան Ա. 5 ռ.
106. պ. Օհանջանեան Մ. 5 ռ.

0022938

2013

5525

2001

NL0022938

